

ἀνατρέπεται, καὶ τὴν αὐτὴν ἔξει τύχην τοῖς ἄλλοις, οὐ μὴν εἰ σπουδαίως ἀπήτησε, κἂν x) μεταξὺ ἡλιατῶθῃ ἢ οὐσία. εἰ δὲ μελλόντων πιπράσκεισθαι τῶν αὐτοῦ, χρέος καταβάλαι δανειστῇ, οὐκ ἀνατρέπεται τὸ πραχθέν, εἰ μὴ ἄκων εἰσπεράχθῃ.

κβ. y) Εἰ ὁ βλάνας ἐγγυητῇ ἀποχὴν ποιήσῃ, εἰδότης καὶ τοῦ πρωτοτύπου, ἐκάτερος κρατεῖται· εἰ δὲ μὴ, μόνος ὁ εἰδώς. εἰ δὲ z) ἐγγυητῆς ἀπορος ἢ, κἂν ἡγγύει ὁ πρωτότυπος, ὑπόκειται ὡς κερδαίνων· οἱ μὴν τὸ ἐναντίον. ἐν δὲ a) ἀλληλεγγύοις ἴση ἐστὶν b) ἐκατέρου αἰτία.

Εἰ c) ὑπὲρ θυγατρὸς μου ἢ ἔξωτικῆς ἐπὶ βλάβῃ δανειστῶν ἔδωκα προῖκα, εἰ μὲν ἦδει καὶ ὁ ἀνὴρ τὴν περιγραφὴν, ἀπαιτεῖται, καὶ ἀποδοῦς τοῖς δανεισταῖς οὐκ ὑπόκειται τῇ γυναικί· εἰ δὲ πρὶν ἐκεῖνοι κινήσουσιν, ἀποδοῦ τῇ γυναικί τὴν προῖκα, καὶ οὕτως ὑπόκειται, καὶ διδοῦς οὐκ ἀναπράττει τὴν γυναικα, εἰ μὴ ἀκουσίως ἔδωκεν. εἰ δὲ αὐτὸς ἡγγύει, οὐκ ὑπόκειται· ὡςπερ οὐδὲ δανειστῆς χρέος λαβῶν. ἢ δὲ γυνὴ γυνώσκουσα d) ὑπόκειται. ἄγνοῦσα δὲ ἢ ὁ ἔλαβεν ἀναδώσει e), ὡςπερ δωρεὰν λαβοῦσα, ἢ ἀσφαλισεῖται, ὁ λάβῃ, διδοῖται.

Εἰ δὲ ἔξωτικὸς ἐπὶ περιγραφῇ ὑπὲρ θυγατρὸς μου δῶ προῖκα ἐν ἀγνοίᾳ μου, τῇ αὐτῇ ἀσφαλείᾳ ὑπόκειμαι.

Εἰ f) ὁ βλάνας ἀγνοοῦντι τῷ δανειστῇ δῶ τὸ χρέος, οὐκ ἀνατρέπεται τὸ πραχθέν.

Εἰ ὁ διοικητῆς μου ἀγνοοῦντός μου κελεύσει δούλω μου, λαβεῖν τι παρὰ χρεώστου μου, εἰδὼς αὐτὸν περιγράφειν δανειστάς, αὐτὸς κατέχεται, οὐκ ἐγώ.

Καὶ τὸ πρῶγμα, καὶ οἱ ἐν τῷ καιρῷ τῆς ἐκποίησης αὐτοῦ ἐν τῇ γῆ ὄντες καρποί, καὶ οἱ μετὰ προκάρξιν ληφθέντες ἀποκαθίστανται, οὐ μὴν οἱ ἐν τῷ μέσῳ· οὐδὲ γὰρ οὐδ' ὁ τοκετὸς τῆς δούλης, εἰ μετὰ ἐκποίησιν συλλάβῃ, καὶ πρὸ κινήσεως τέκῃ. ἕτερον, εἰ ἐνεκμόνει, ὅτε ἐξεποιεῖτο. οἱ g) ἐν τῇ γῆ ὄντες τοῦ ἀγροῦ h) καρποί, ὅτε ἐξεποιεῖτο, κἂν ἄωροι, κἂν i) πέπειροι, συναποκαθίστανται· ἐν γὰρ ἐκποίησιν ἐν πρῶγμά εἶσιν· ὡςπερ καὶ ἡ οἰκία, κἂν δυναιὸν διηρημένως τὸ ἔδαφος αὐτῆς k) πωλεῖν.

Τῇ ἀγορῇ ταύτῃ καὶ ὁ βλάνας ὑπόκειται, κἂν τὰ μάλιστα οὐδείς μετὰ τὸ ὑπομεῖναι διάπρασιν ἐνάγεται ἐκ τῶν προδιουκηθέντων l) ὑπ' αὐτοῦ. ἐνάγεται δὲ πρὸς τιμωρίαν· οὐδὲ γὰρ ἔχει αὐποδοῦναι ὁ ἡπιάξ γυμνωθείς.

κζ. m) Ἐάν τις κληρονόμος ὑπεισέλθῶν κληρονομίαν εἰς περιγραφὴν τῶν κληρονομαίων δανειστῶν ἐπίτηδες ἀπεκτίσαστο σώματα τῆς κληρονομίας, δύνανται οἱ δανεισταὶ κινουῦντες ἀνατρέψαι τὴν κατὰ δύλον γενομένην ἐκποίησιν.

κς. n) Ἡ διάταξις λέγει, ὅτι καὶ ἐάν o) εἰς προῖκά τις ἔδωκεν ὑπὲρ θυγατρὸς πρῶγμα ἐπὶ περιγραφῇ τῶν δανειστῶν, δύνανται ἐνάγεσθαι οἱ λαβόντες.

κη. v) Ἡ διάταξις λέγει, ὅτι ὁ ἀποστήσας ἑαυτὸν q), ἐν ᾧ μηδὲν r) ἔχει s) ἐκ τῶν πατρῶων πραγμάτων περιελθὼν t) εἰς αὐτὸν ἐπὶ περιγραφῇ τῶν δανειστῶν, οὐκ ἐνάγεται.

tor per gratificationem acceperit, revocatur, et eandem cum reliquis conditionem habebit: non etiam si sollicito egit, ut exigeret, licet interea bona deminuta fuerint. Si vero, cum bona ipsius venire deberent, debitum creditori solverit, non revocatur, quod gestum est, nisi ab eo invito exactum sit.

XXV. Si fraudator fideiussori acceptum tulerit, L. 25. pr. sciente etiam debitore principali, uterque tenetur: D. XI. II. 8. sin minus, is, qui scierit. Si vero fideiussor solvendo non sit, etiamsi debitor principalis ignoraverit, tenetur, quia lucrum facit: non vice versa. In duobus autem reis par utriusque causa est.

Si pro filia mea vel extranea in fraudem credi- §. 1. torum dotem dederō, siquidem et maritus fraudem scierit, tenetur et si creditoribus restituerit, a muliere conveniri non potest. Sed si priusquam creditores agerent, reddiderit uxori dotem, et sic tenetur, et si reddiderit, regressum adversus mulierem non habet, nisi coactus reddiderit. Quodsi ipse ignoraverit, non tenetur: sicut nec creditor, qui debitum receperit. Mulier autem sciens tenetur. Quae vero ignoravit, vel quod accepit restituet, quasi donationem acceperit, aut cavebit, quod consecuta fuerit, se restitutura.

Si vero extraneus fraudandi causa pro filia mea §. 2. dotem dederit, eidem cautioni subiicior.

Si fraudator ignoranti creditori debitum solverit, non revocatur, quod gestum est.

Si procurator meus ignorante me servo meo prae- §. 3. cepit, aliquid accipere a debitore meo, cum sciret, eum creditores fraudare, ipse tenetur, non ego.

Et res et fructus, qui alienationis tempore terrae §. 4. 5. 6. cohaerent, et qui post litem contestatam percepti sunt, restituuntur: non etiam, qui medio tempore: sed neque partus ancillae, si post alienationem conceperit, et antequam ageretur, pepererit. Aliud est, si, cum alienaretur, praegnans fuerit. Fructus, qui tempore alienationis terrae cohaerent, sive immaturi, sive maturi sint, simul restituuntur: tempore enim alienationis una res sunt: sicut et aedes, quamvis separatim solum earum vendi possit.

Hac actione etiam fraudator tenetur, quamvis nemo §. 7. postquam honorum venditionem passus est, ex antea ab eo gestis conveniatur. Convenitur autem ad poenam: nec enim quicquam persolvere potest, qui semel bonis exutus est.

XXVI. Si heres, qui hereditatem adiit, in frau- L. 1. dem creditorum hereditariorum consulto corpora he- C. VII. 75. reditaria alienaverit, creditores agentes dolo factam alienationem revocare possunt.

XXVII. Constitutio ait, etiamsi quis in dotem L. 2. pro filia rem dederit in fraudem creditorum, eos con- C. eod. venire posse, qui acceperunt.

XXVIII. Constitutio ait, eum, qui se abstinet, si L. 3. nihil habet, quod ex bonis paternis in fraudem cre- C. eod. ditorum ad eum pervenit, non conveniri.

x) Fabr. καὶ κἂν. Cod. Coisl. recte καὶ omittit. y) Cap. 25. pr. apud Theod. z) Theod. inserit ὁ. a) Theod. εἰ δὲ ἐν. b) Theod. inserit ἢ. c) §. 1. apud Theod. d) Theod. γινώσκουσα. e) Sic Fabr. et Theod. Cod. Coisl. ἀναδώσει. f) Quae huic Basilicorum loco in Digestis respondeant, invenire neque Fabrotus, neque ego potuimus. g) Inde ab οἱ ἐν τῇ γῆ — ἔδαφος αὐτῆς πωλεῖν hunc locum exhibet Theod. h) Sic Fabr. Cod. Coisl. et Theod. ἐν τῇ γῆ τοῦ ἀγροῦ ὄντες. i) Sic Fabr. et Cod. Coisl. Theod. pro κἂν habet καὶ. k) Theod. αὐτοῦ. l) Sic Fabr. Cod. Coisl. προδιουκηθέντων. m) Cap. 26. totidem verbis apud Theod. n) In Syn. p. 73. o) Syn. pro καὶ ἐάν habet κἂν. p) Cap. 28. totam habet Theod. q) Theod. addit: τῆς πατρῶος κληρονομίας. r) Cod. Coisl. μὴ δέν. s) Theod. ἔχειν. t) Theod. τῶν περιελθόντων.

- L. 4. *α'*.^{u)} Ἐὰν παῖδες κληρονομήσωσι τὸν πατέρα, οὐ
C. VII. 75. δύνανται λέγοντες^{v)}, ὅτι χρεωστῆ ἡμῖν ὁ πατήρ καὶ
ἐπὶ περιγραφῇ ἡμῶν ἀπεκτίσατο πράγματα^{w)}, ἀνατρέ-
ψαι τὴν παρ' αὐτοῦ γενομένην ἀπόκτησιν.
- L. 5. *λ'*.^{x)} Ἐὰν ὁ χρεωστῶν ἐναχθεῖς κατεδικάσθῃ καὶ
C. eod. μετὰ ταῦτα πέπρακεν ἐπὶ περιγραφῇ τῶν δανειστῶν εἰ-
δότι τι τὸν δόλον αὐτοῦ, ἢ ἐδώρησάτο τι εἰδότι ἢ y)
ἀγνοοῦντι τὸν δόλον αὐτοῦ, ὁμολογημένως^{z)} δύνανται
οἱ δανεισταὶ ταῦτα τὰ πράγματα διεκδικῆσαι^{a)}.
- L. 6. *λα'*.^{b)} Ὁ δανειστὴς ἀπατηθεὶς παρὰ τοῦ ἰδίου χρεώ-
C. eod. στον εἰ^{c)} συγχωρήσει αὐτῷ τὴν ἀγωγήν, δύναται κινή-
σαι^{d)} κατ' αὐτοῦ εἴσω ἐνιαυτοῦ εἰς ὅσον εὐπορεῖ, καὶ
εἰς ὅσον κατὰ δόλον οὐκ εὐπορεῖ.

ΤΙΤΛΟΣ Θ'.

Περὶ προνομίου τοῦ δημοσίου καὶ περὶ προ-
νομίου προικῶς.

- L. 1. *α'*. Ἐὰν τὰ πράγματα τοῦ ἀνδρός ὡς χρεωστοῦντος
C. VII. 73. προμιπλῶ^{e)} ἐδικηθῶσι παρὰ τοῦ δημοσίου, δύναται
ἢ γυνὴ τὰ ἴδια πράγματα ἀποχωρῆσαι^{f)}.
- L. 2. *β'*.^{g)} Ἐὰν τις χρεωστήσῃ πρῶτον τῷ δημοσίῳ, ὥστε
C. eod. ὑποκεῖσθαι αὐτῷ τὰ πράγματα αὐτοῦ, καὶ μετὰ ταῦτα
λάβῃ γυναῖκα, ὥστε καὶ τῇ προικὶ ὑποκεῖσθαι, προτι-
μότερός ἐστι^{h)} τῆς προικῶς ὁ δημόσιος. εἰ δὲ τὸ ἐναν-
τίον πρότερον ὡςⁱ⁾ ἀπὸ προικῶς ἐχρεώσθησεν, ἢ προικῆς
προτιμᾶται τοῦ δημοσίου.
- L. 3. *γ'*. Ἐχρεώσται τις τῷ δημοσίῳ, καὶ δηλονότι ὑπέ-
C. eod. κειτο^{k)} αὐτῷ τὰ πράγματα αὐτοῦ ὡς χρεώστου. ἔτε-
ρός τις κατέβαλεν ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ οὐ συνεφώνησεν ἰδι-
κῶς, ὥστε ὑπειρελθεῖν τὰ τοῦ δημοσίου δίκαια. εὐρέθη
οὖν δανειστὴς ἀνυπόθηκος. μετὰ ταῦτα πάλιν ὁ αὐτὸς
ἐχρεώσθησε τῷ δημοσίῳ, καὶ λέγει ἢ διατάξεις πρὸς τὸν
καταβαλόντα^{l)} ὑπὲρ αὐτοῦ· ὅτι, εἰ μὴτε συνεφώνησας,
ὑπειρελθεῖν τὰ δίκαια τοῦ δημοσίου καὶ κτήσασθαι σιω-
πηρῶς υποθήκας, μὴτε ἰδικῶς ἔλαβες παρ' αὐτοῦ πρά-
γματα εἰς ἐνέχυρον, ὁ δημόσιος ὀφείλει^{m)} σου προτι-
μηθῆναι· μόνην δὲ προσωπικὴν ἀγωγήν ἔχεις.
- L. 4. *δ'*. Ἐὰν τις πωλήσαςⁿ⁾ πρᾶγμα μετὰ ταῦτα συναλ-
C. eod. λάξῃ πρὸς τὸν δημόσιον, ὁ ἀγοράσας τὸ πρᾶγμα παρ'
αὐτοῦ οὐκ ὀφείλει^{o)} παρὰ τοῦ δημοσίου.
- L. 5. *ε'*. Ἐὰν ἐχρεώσται^{p)} τις ἰδιώτῃ, χρεωστῆ δὲ καὶ
C. eod. τῷ δημοσίῳ, καὶ ἀπεπλήρωσε τὸν ἰδιώτην, μετὰ ταῦτα
δὲ^{q)} κινεῖ ὁ δημόσιος κατ' αὐτοῦ ὑποθηκαίαν ἀγωγήν,
λέγων, ὅτι τὰ χρήματα, ἅπερ ἐδέξω παρὰ τοῦ χρεώ-
στου μου^{r)} εἰς καταβολήν, ὑπέκειντό μοι· χρεωστῆ
οὗτος παρασχέειν τὰ χρήματα ἀποκί^{s)}· οὔτε γὰρ δάνειον
συνήλλαξε πρὸς τὸν τοῦ δημοσίου χρεώστην, ἀλλὰ τὸ
ἴδιον ἀπέλαβεν.

XXIX. Si filii patri heredes extiterint, aliena-
tionem ab eo factam revocare non possunt, dicentes:
pater nobis debet et in fraudem nostram res alienavit.

XXX. Si debitor conventus condemnatus sit, et
postea in fraudem creditorum cuidam, qui fraudem
sciebat, vendiderit, aut alicui scienti vel ignoranti
dolum eius donaverit, haud dubie creditores has res
vindicare possunt.

XXXI. Creditor deceptus a debitore suo, si ipsi
actionem remiserit, intra annum adversus eum agere
potest, in quantum facere potest, vel dolo fecit, quo-
minus possit.

TITULUS IX.

De privilegio fisci et de privilegio dotis.

I. Si a fisco bona mariti tanquam debitoris pri-
mipili vindicentur, uxor bona sua separare potest.

II. Si quis prius fisco debeat, ut bona eius ei
obligata sint, et deinde uxorem duxerit, ut bona eius
doti etiam obligata sint, fisco doti praefertur. Per
contrarium autem si quis prius ex causa dotis debi-
tor sit, dos fisco praefertur.

III. Quidam fisci debitor erat, et bona ipsius tan-
quam debitoris utique ei obligata erant. Alius qui-
dam pro ipso solvit, neque specialiter convenit, ut
in iura fisci succederet. Hypothecarius igitur credi-
tor non est. Postea idem rursus fisco debuit: et di-
cit constitutio ei, qui pro ipso solvit: si pactus non
sis, ut in iura fisci succederes et tacitas hypothecas
acceperes, neque specialiter pignoris causa res ab eo
acceperis, fisco tibi praeferrī debet: personalem au-
tem tantum actionem habes.

IV. Si quis postquam rem vendidit, cum fisco con-
traxit, is, qui rem ab eo emit, a fisco non inquietatur.

V. Si quis fisco et privato debeat, et privato satis-
fecerit, agat autem fisco postea adversus eum hy-
pothecaria actione, dicens: pecuniae, quas a debitore
meo solutionis causa accepisti, obligatae mihi erant:
pecunias ille sine usuris restituere debet: nec enim
foenus contraxit cum fisci debitore, sed suum recepit.

u) Cap. 29. totum apud Theod. extat. v) Sic Fabr. et Cod. Coisl. Theod. λέγειν. w) Theod. πρᾶγμα. x) Cap. 30. apud Theod. extat. y) Theod. inserit καί. z) Sic Fabr. et Theod. Cod. Coisl. ὁμολογημένως. a) Theod. διεκδικεῖν. b) Sententiam const. 6. C. VII. 75. non bene reddiderunt Graeci. Vide, quae de ea disputarunt Cuiacius Obs. XII. 5. et Iensius Strictur. in Cod. p. 619. c) Fabr. et Cod. Coisl. καί. d) κινήσαι addit Cod. Coisl. Deest apud Fabr. e) Sic Fabr. Cod. Coisl. ductus habet obscuros, ex quibus vix elici poterit verbum προμιπλῶ. Ductus hi sunt: πρῆμοριλιον. Theod. προμιπυλλον. f) Sic Fabr. et Theod. Cod. Coisl. ἀποχωρῆσαι. g) Cap. 2. habet Theod. et Syn. p. 115. h) Theod. inserit καὶ ante τῆς προικῶς. i) ὡς deest apud Theod. k) Sic Fabr. Cod. Coisl. ὑπέκειντος l) Cod. Coisl. καταβαλλόντα. (sic.) m) Cod. Coisl. ὀφείλει. n) Theod. et Syn. p. 115. πωλήσας. Theod. et Syn. post πρᾶγμα inserunt καί. o) Leuncl. ad marg. Syn. emendat ἐνοχλεῖται. Sed haec emendatio necessaria non est et nihil mutandum est, cum Fabr. Cod. Coisl. Theod. Syn. in lectione ὀφείλει consentiant. p) Fabr. ἐχρεώσται. Cod. Coisl. ἐχρεώσθη. Theod. χρεωστῆ. q) Theod. et Fabr. μετὰ δὲ ταῦτα. r) μου Fabr. et Theod. Deest in Cod. Coisl. s) Sic Fabr. et Cod. Coisl. Theod. ἀποκί.

ξ. ^υ) Ἐὰν ὁ χρεώστης τοῦ δημοσίου κτήματα ἴδια παράσχη εἰς προγεμισίαν δωρεάν ὑπὲρ τοῦ οἴκειον παιδός, καλῶς ὁ τοῦ δημοσίου φροντιστὴς αὐτὰ ἐκδικεῖ ^υ).

ζ. ^ο ^υ) ὑπερκελθὼν εἰς τὰ δίκαια τοῦ δημοσίου προτιμότερός ^ω) ἐστὶν ἐκείνων τῶν δανειστῶν, ὧν καὶ ὁ δημοσίως προετιμᾶτο.

η. ^ξ) Τὸ προνόμιον, ὅπερ ἔχουσιν αἱ γυναῖκες ἐν τῇ ἀπαιτήσῃ τῆς προικός ^υ), εἰς κληρονόμους αὐτῶν οὐ διαβιβάνει ^ζ).

VI. Si fisci debitor possessiones suas filio suo donationis ante nuptias nomine dederit, recte fisci procurator ea vindicat. L. 6. C. VII. 73.

VII. Qui in iura fisci successit, praefertur eis creditoribus, quibus ipse fiscus praeferebatur. L. 7. C. eod.

VIII. Privilegium, quod habent mulieres in dotis actione, ad heredes earum non transit. L. 1. C. VII. 74.

TITΛΟΣ Ι΄.

Ἡ ἀπὸ ψήφου ἤτοι καταδίκης ἱκανοδοσία.

α. ^α) Ἡ περὶ τῆς ἀποπληρώσεως τῆς καταδίκης ἱκανοδοσία παρασχήμα μὲν τοῦ ψηφισθῆναι βεβαιούται· ἔχει δὲ πρὸς ὑπόδειγμα τοῦ ἐναγομένου τὴν τετραμήνην εἰς ^β) ὑπέρθεσιν.

β. ^β) Φθαρσίσης τῆς δίκης καὶ οἱ ἐγγυηταὶ τῆς ἐπὶ τῇ ἀποπληρώσει τῆς καταδίκης ἱκανοδοσίας ἔλευθεροῦνται.

γ. ^γ) Εἰ λάβω τὴν ἀσφάλειαν ὡς παρὰ τῷδε τῷ δικαστῇ μέλλον δικάζεσθαι, ἐὰν ^δ) παρ' ἑτέρῳ δικασώμαι, οὐ βεβαιούται.

Τὴν ἐπὶ τῇ ἀποπληρώσει τῶν κριθέντων ἱκανοδοσίαν καλῶς λαμβάνει κορούτωρ καὶ ἐπίτροπος, καὶ ὁ ἐξῶν ἐντολὴν φροντιστῆς, εἴτε πάντων τῶν πραγμάτων, εἴτε ἐνός τούτου ^δ), ἢ ἐὰν τὸ πραχθῆν ἀποδέξηται ὁ δεσπότης. εἰ δὲ ἀνιόντες ἢ κατιόντες, ἢ ἀνὴρ ὑπὲρ γυναικὸς παρεμβαλὼν χωρὶς μανδάτου λάβῃ τὴν ἀσφάλειαν, οὐ βεβαιούται· εἰ γὰρ καὶ χωρὶς προτροπῆς τοῖς προσώποις τούτοις κινεῖν ἐπιτρέπεται, ὅμως οὐκ εἰσὶν ἐντολεῖς. ἄνωθεν οὖν δεῖ τὴν ἀσφάλειαν δίδεσθαι, εἴτε ὁ μὴ ὧν ἐπίτροπος διοικεῖ, εἴτε ὁ ὧν μὴ διοικεῖ, καὶ λάβῃ τὴν ἀσφάλειαν, οὐ βεβαιούται· μόνος γὰρ δύναται κινεῖν ὁ παρὰ τοῦ τελευτήσαντος, ἢ τοῦ πλείονος μέρους τῶν ἐπιτρόπων ἢ τοῦ πρόσφορον ἔχοντος δικαιοδοσίαν, ἐπιτραπέις τὴν διοίκησιν.

Ἐὰν τινος κλήματος ἢ ἐπαρχίας ἢ πράγματος Ἰταλικῆ ^ε) ἐστὶν ἐπίτροπος, τότε ἢ δοθεῖσα αὐτῷ ἀσφάλεια βεβαιούται, ὅτε πρὸς τὴν αὐτοῦ φέρεται διοίκησιν.

Ἐὰν μετὰ τὸ δοθῆναι τὴν ἀσφάλειαν ὁ ἐναγόμενος μανθῇ, καὶ μηδεὶς αὐτὸν διεκδικῇ ^ς), βεβαιούται ἐκ τοῦ τὸ πρᾶγμα μὴ διεκδικεῖσθαι.

Τοῦτο δὲ τὸ κεφάλαιον οὐδέποτε βεβαιούται, ἐπὶντος τοῦ διεκδικουέντος.

Δύναται ὁ ἐναγόμενος διεκδικεῖν τὸν ἐγγυητὴν ἐναγόμενον ἐκ τοῦ διὰ τὸ πρᾶγμα μὴ διεκδικεῖσθαι.

δ. Καὶ τούτου γινομένου ἀπολύεται.

ε. Μετὰ δὲ τὸ καταδικασθῆναι τὸν ἐγγυητὴν οὐ διεκδικεῖ αὐτόν· ὡσπερ οὔτε μετὰ καταδίκην δούς ἀναλαμβάνει.

Καὶ εἰς ἐγγυητῆς καὶ εἰς κληρονόμος δύναται τοὺς ἄλλους ἀπολιμπανομένους διεκδικεῖν.

TITULUS X.

Cautio iudicati sive condemnationis.

I. Cautio iudicatum solvi statim quidem post rem iudicatam committitur: sed tamen ad exemplum rei quadrimestrem dilationem habet. L. 1. D. XLVI. 7.

II. Lite mortua fideiussores quoque satisfactione iudicatum solvi liberantur. L. 2. D. eod.

III. Si cautionem acceperim quasi apud hunc iudicem litigaturus, si apud alium litigem, non committitur stipulatio. L. 3. D. eod.

Satisfactionem iudicatum solvi recte accipit curator et tutor, et procurator, qui mandatum habet, sive universorum bonorum, sive unius huius rei, aut si dominus ratum habuerit. Si vero adscendentes aut descendentes aut vir pro uxore interveniens citra mandatum cautionem acceperit, non committitur: quamvis enim hisce personis etiam sine mandato agere permittatur, tamen procuratores non sunt. Ex integro igitur cavere oportet. Sive qui tutor non est, administrator, sive qui tutor est, non administrator, et cautionem exceperit, cautio non committitur: solus enim agere potest, cui a defuncto maioreve parte tutorum, cove, qui hac de re iurisdictionem habet, administratio permissa est. §. 1—5.

Si tutor sit regionis alicuius, vel provinciae, vel rei Italicae, tunc cautio ei praestita committitur, cum ad administrationem eius pertinet. §. 7.

Si reus post praestitam cautionem demens factus sit, et nemo eum defendat, cautio committitur propterea, quod res defensa non est. §. 8.

Haec autem clausula nunquam committitur, si existat, qui defendat. §. 9.

Reus defendere potest fideiussorem ex clausula ob rem non defensam conventum. §. 10.

IV. Quo facto absolvitur. L. 4. D. eod.

V. Postquam autem fideiussor damnatus est, reus eum non defendit: sicut nec qui post rem iudicatam solverit, repetit. L. 5. D. eod.

Unus etiam fideiussor et unus heres reliquos cessantes defendere potest. §. 1.

1) Cap. 6. extat apud Theod. u) Cod. Coisl. ἐκδικεῖ. Fabr. et Theod. διεκδικεῖ. v) In Syn. p. 115. w) Sic Fabr. et Syn. Cod. Coisl. προτιμότερος. x) In Syn. p. 293. y) Theod. post προικὸς addit σου. γ) Cod. Coisl. post διαβαίνει addit: εἰς γονεῖς ἢ εἰς ἀδελφούς· εἰς παῖδας δὲ διαβαίνει. Fabr. haec non habet. α) Cap. 1. habet Theod. et Syn. p. 120. β) εἰς deest apud Theod. ε) Cap. 2. habet Theod. et Syn. p. 89. δ) Cap. 3. pr. habet Theod. ε) Theod. perperam αὐτὸν pro ἐάν. f) Sic Fabr. Cod. Coisl. τούτων. g) Ἰταλικῆ Fabr. deest in Cod. Coisl. h) Sic Fabr. Cod. Coisl. διεκδικεῖ.

- §. 2. Ἐὰν ἐξ ἑνὸς κεφαλαίου βεβαιωθῇ αὐτῇ ἢ ἐπερώ-
τησις, οὐκέτι ἐξ ἑτέρου βεβαιούται.
- §. 3. Εἰ δέ τις τῶν προαριθμηθέντων προσώπων διεκ-
δικῆ^ι) τὴν δίκην, εἴτε τις ἐξώθεν διδοὺς ἰκανά, οὐ
βεβαιούται· οὔτε μὴν ἐὰν ἑ ἐνάγων καταδέξηται τὸν
χωρὶς ἰκανοδοσίας ἐαυτὸν τῇ δίκῃ εἰς τὸ διεκδικῆσαι
προσαγαγόντα^κ), βεβαιούται ἢ ἐπερώτησις.
- §. 4. Ἐὰν ὁ ἐγγνητὴς διεκδικῆ, διὰ τὸ κριθῆναι τὸ
πρῶγμα οὐκέτι βεβαιούται ἢ ἐπερώτησις. ἐὰν ὁ ἐγγνη-
τὴς διεκδικῆ^λ), καὶ τὰ λοιπὰ δὲ ὡς ἐξωτικῶν διεκδι-
κούντων παραφυλάττεται.
- §. 5. 6. Ἐὰν οἱ ἐγγνηταὶ μὴ διεκδικήσωσιν^μ), οὐκ ἐνέχον-
ται τῇ περὶ τῆς ἐντολῆς ἀγωγῇ· εἰ δὲ ἐκόντες διεκδική-
σωσι, καὶ καταδικασθέντες καταβάλωσι^ν), λαμβάνουσι
διὰ τῆς ἐπὶ τῇ ἐντολῇ ἀγωγῆς τὰ ἀπὸ τῆς κατα-
δίκης, οὐ μὴν τὰς δαπάνας τῆς δίκης^ο). εἰ δὲ νική-
σωσι, καὶ τὰς δαπάνας λαμβάνουσι.
- §. 7. Οἱ πολλοὶ ἐγγνηταὶ ἕνα ὄφειλον εἰς τὴν ἐκδίχῃσιν
προβάλλεσθαι, οὐ μὴν πρὸς τὰ ἀναλογοῦντα αὐτοῖς
μέρη^ρ) σχίσειν αὐτήν· ἐὰν τοῦτο βούληται ὁ ἐνάγων·
καὶ οἱ πολλοὶ γὰρ κληρονόμοι τοῦ ἐναγομένου ἕνα ὄφει-
λουσιν ἐπὶ τῇ δίκῃ προβάλλεσθαι ἐντολέα. οἱ δὲ κλη-
ρονόμοι τοῦ ἐναγοτος οὐκ ἀναγκάζονται δι' ἑνὸς δικά-
ζεσθαι.
- §. 8. Ἐκεῖ δὲ καλῶς διεκδικεῖται, ὅπου προσήκει^ρ) κινεῖ-
σθαι τὴν δίκην.
- L. 6. ζ'. Τῆς ἐπὶ τῇ ἐκπληρώσει τῶν κριθέντων ἰκανοδο-
D. XLVI. 7. σίας τρία εἰσὶ κεφάλαια, ὅβ ῥέμ ἰουδικάταμ, δὲ ῥέ δε-
φενθένδα^ρ), δὲ δόλω μάλω.
- L. 7. ζ'. Ἐὰν πρὸ τῆς προκατάρξεως κωλυθῇ ὁ ἐντολεὺς
D. cod. παρὰ τοῦ κυρίου τῆς δίκης καὶ ἀγνοῶν ὁ ἐνάγων κινήσει,
βεβαιούται. εἰ δὲ τὴν κώλυσιν ἤδει, οὐ βεβαιούται.
εἰ δὲ^ς) κληρονόμος ὁ ἐντολεὺς τοῦ ἐναγομένου γενόμε-
νος ὑποδέξεται τὴν δίκην, οὐ βεβαιούται ἢ ἐπερώτη-
σις· ὡς περ οὔτε ἡνίκα διεκδικῶν τὸν ἀπόντα παρόσχω
τὴν ἀσφάλειαν, καὶ ὕστερον δοθεὶς παρ' αὐτοῦ ἐντολεὺς,
ἢ κληρονόμος αὐτοῦ γενόμενος ὑποδέξομαι τὴν δίκην·
οὐκ ἐνέχονται γὰρ οἱ ἐγγνηταί.
- L. 8. η'. Ἐὰν ὁ μὲλλον ἐνάγειν τῇ ἐπὶ πράγματι ἀγωγῇ
D. cod. γένηται πρὸ τῆς προκατάρξεως κληρονόμος τῷ νομεί,
σβέννεται ἢ δοθεῖσα αὐτῷ ἐπὶ τῇ ἐκπληρώσει τῶν κρι-
θέντων ἰκανοδοσία.
- L. 9. θ'. Εἰς ἰσοσύτον ἢ ἐπὶ τῇ ἐκπληρώσει τῶν κριθέν-
D. cod. των ἰκανοδοσία βεβαιούται, εἰς ὅσον ἢ καταδίκη ἐστίν.
- L. 10. ι'. Εἰ μὲν ὁ ἐναγόμενος δίδωσι τὸν ἐντολέα, αὐτὸς
D. cod. καὶ τὴν ἐπὶ τῇ ἐκπληρώσει τῶν κριθέντων ἰκανοδοσίαν
δίδωσιν· εἰ δὲ αὐτὸς ὁ ἐντολεὺς διεκδικεῖ τινα, αὐτὸς ὁ
ἐντολεὺς δίδωσιν.
- L. 11. ια'. Εἰ δὲ^τ) καὶ μετὰ προκατάρξιν ἀποθάνῃ ὁ ἐκ-
D. cod. δικούμενος δοῦλος, οὐκ ἐλευθεροῦνται οἱ τῆς ἐπὶ τῇ^υ)
ἐκπληρώσει τῶν κριθέντων ἰκανοδοσίας ἐγγνηταί, τοῦ
ἐναγομένου τὴν δίκην ἐγκαταλιμπάνοντος· διαφέρει γὰρ
αὐτὴν πληρωθῆναι καὶ διὰ τὴν ἀγωγὴν τῆς ἐκδικήσεως^υ)
καὶ διὰ^ω) τοὺς καρπούς.

Si ex una clausula haec stipulatio committatur, amplius ex alia non committitur.

Si quis vero ex personis enumeratis litem defendat, aut etiam quis extrinsecus praestita satisfactione, stipulatio non committitur: nec si actor sine satisfactione admiserit eum, qui se liti ad defendendum obtulit, stipulatio committitur.

Si fideiussor defendat, ob rem iudicatam stipulatio non amplius committitur. Si fideiussor defendat, reliqua etiam servantur, atque si extraneus defendat.

Si fideiussores non defenderint, mandati actione non tenentur. Si vero ultro defensionem susceperint, et condemnati solverint, mandati actione consequuntur, quae ob rem iudicatam praestiterunt, non etiam sumtus litis. Si autem obtinuerunt, et sumtus consequuntur.

Plures fideiussores unum ad defensionem constituere debent, non autem pro partibus ipsis competentibus eam scindere: si hoc actor desideret: nam et plures heredes rei unum debent litis dare procuratorem. Heredes autem actoris non coguntur per unum litigare.

Ibi vero recte defenditur, ubi lis moveri debet.

VI. Stipulationis iudicatum solvi tres sunt clausulae, ob rem iudicatam, de re defendenda, de dolo malo.

VII. Si ante litis contestationem procurator a domino litis prohibitus fuerit, et actor ignorans egerit, stipulatio committitur. Si vero procurator reo heres extiterit et iudicium acceperit, non committitur stipulatio: sicut nec si absentem defendens cautionem praestitero et postea procurator ab eo datus, vel heres eius factus iudicium accepero: fideiussores enim non tenentur.

VIII. Si in rem actione experturus ante litem contestatam heres possessori extiterit, extinguitur satisfactio iudicatum solvi ei praestita.

IX. Iudicatum solvi satisfactio in tantum committitur, in quantum condemnatio secuta est.

X. Si quidem reus procuratorem dederit, ipse etiam iudicatum solvi satisfat: si vero ipse procurator aliquem defendat, ipse procurator satisfat.

XI. Etiam si post litem contestatam servus, qui vindicabatur, decesserit, non liberantur satisfactio iudicatum solvi fideiussores, reo litem deserente: interest enim, eum impleri tam propter actionem evictionis, quam propter fructus.

ι) Sic Fabr. Cod. Coisl. διεκδικεῖ. κ) Sic Fabr. Cod. Coisl. ἐαυτὸν τῇ ἐκδικήσει προσαγαγόντα. λ) Verba ἐὰν ὁ ἐγγνητὴς διεκδικῆ habet Fabr. In Cod. Coisl. ommissa sunt et revera supervacanea sunt. μ) Sic Fabr. Cod. Coisl. διεκδικήσωσιν. Sic et paulo post. ν) Sic Fabr. Cod. Coisl. καταβάλλουσι. ο) δίκης Cod. Coisl. Fabr. male καταδίκης. ρ) μέρη Cod. Coisl. Fabr. perperam μέρη. ς) Cod. Coisl. εἰς τὸ πρόσφορον δικαστήριον καὶ ἐν τῇ αὐτῇ ἐπαρχίᾳ προσήκει. Desunt haec apud Fabr. τ) Syll. da in Cod. Coisl. ommissa est. In eodem Codice supra omnes has voces latinas graecae explicandi causa scriptae sunt: διὰ τὸ πρῶγμα . . . . . (fortasse κριθὲν vel κεκομμένον) . . . . . μετὰ ἐκδικηθέντος (s. e. περὶ πράγματος ἐκδικηθέντος) περὶ δόλου κακῶν. σ) Cod. Coisl. inserit καί, quod deest apud Fabr. ζ) δὲ Fabr. Omittitur in Cod. Coisl. Syn. p. 120. et apud Theod. υ) τῇ deest in Syn. φ) Theod. ἐκπλήσεως. ω) διὰ in Syn. deest.

ιβ'. Εἰ καὶ ἄρχων γένηται ὁ δεδωκὸς τὴν x) ἐπὶ τῇ ἐκπληρώσει τῶν κριθέντων ἱκανοδοσίαν y), ὥστε μὴ καλεῖσθαι αὐτὸν εἰς δικαστήριον ἄκοντα, ὅμως ἐὰν τὸ πρῶγμα μὴ διεκδικῆται, οἱ ἐγγυηταὶ ἐνέχονται.

ιγ'. Ἐὰν ἀπὸ τοῦ ὄβ ῥέμ νὸν δεφένσαμ z) κεφαλαίον βεβαιωθῇ ἢ ἐπὶ τῇ ἐκπληρώσει τῶν κριθέντων ἱκανοδοσία, καὶ κατακριθῇ ὁ ἐναγόμενος ἐξ ἐρημοδικίου, οὐ βεβαιοῦται πάλιν ἀπὸ τοῦ δὲ ῥέ ἰουδικάτα a). Ἄπαξ γὰρ ἐξ οἰουδήποτε κεφαλαίον βεβαιοῦται. ὥσπερ ὅτε σε ἐπερωτήσω διδόναι, ὅτε ἢ ναὺς ἔλθῃ, ἢ Πέτρος ἕπατος γένηται· οὐχ ἅμα δὲ τῶ μὴ διεκδικηθῆναι, βεβαιοῦται ἢ ἐπὶ τῇ ἐκπληρώσει τῶν κριθέντων ἱκανοδοσία· ἀλλ' ὅτε προκατακριθῇ ἢ ἀπὸ τῆς ἐπερωτήσεως δίκῃ. ὅθεν ἐὰν ἡ πρωτότυπος δίκη περαιωθῇ διὰ καταβολῆς, ἢ ἀποχῆς, ἢ διαλύσεως, ἢ ἑτέρῳ τρόπῳ, σβέννεται τὸ ὄβ ῥέμ νὸν δεφένσαμ b) κεφάλαιον.

Ἐὰν ἐπὶ τινὶ ἀγωγῇ λαβῶν τὴν ἐπὶ τῇ ἐκπληρώσει τῶν κριθέντων ἱκανοδοσίαν, ἑτέρῳ κινήσω, οὐ βεβαιοῦται.

ιδ'. Ἐὰν δύο δοθέντων ἐγγυητῶν ἐπὶ τῇ ἐκπληρώσει τῶν κριθέντων ἱκανοδοσίᾳ ὁ εἷς ἀπὸ τοῦ ὄβ ῥέμ νὸν δεφένσαμ καταβάλλῃ ἐκουσίως τὸ ἴδιον μέρος c), οὐδὲν ἦντοι d) ὁ ἕτερος ἐγγυητῆς τὸ πρῶγμα διεκδικεῖν δύναται. ὁ δὲ ἐκ τοῦ μὴ διεκδικῆσαι καταβαλῶν οὐκ ἀναλαμβάνει· ἢ γὰρ ἐπερωτήσις μερικῶς ἐσβέσθη, ὥς ἂν εἰ ὁ ἐπερωτήσας αὐτῷ ἀποχὴν ποιῆσῃ.

Ὅσακις ἐκ τοῦ κεφαλαίου ὄβ ῥέμ [νὸν] e) δεφένσαμ οἱ ἐγγυηταὶ ἐνάγονται, ὁ ἐνάγον ὀφείλει ἀσφαλίσασθαι αὐτούς, ἐλευθεροῦν τοῦ πρώτου δικαστηρίου τὸν ἐναγόμενον· ἐὰν γὰρ παραλίπωσι τὴν ἀσφάλειαν, οὐ κινουῦσι τὴν περὶ f) ἐντολῆς ἀγωγὴν, ἢ ἀναγκάζονται διεκδικεῖν τὸν ἐναγόμενον ἐν τῷ πρώτῳ δικαστηρίῳ.

ιε'. Ἐὰν τὴν ἀρχὴν μὲν g) μὴ διεκδικηθῇ τὸ πρῶγμα, ὕστερον δὲ διεκδικεῖται h), ἢ παύσῃται ὀφείλον i) διεκδικηθῆναι, σβέννεται ἢ ἐπερωτήσις.

ισ'. Ὁ εἷς τῶν ἐγγυητῶν διδοὺς τὸ ἀναλογοῦν αὐτῷ μέρος ἀπὸ τοῦ ὄβ ῥέμ νὸν δεφένσαμ, οὐκ ἀναγκάζεται τὴν δίκην ὑποδέξασθαι· οὔτε γὰρ εἰς πλῆρον καταδικάζεται.

ιζ'. Ἐκ τοῦ κεφαλαίου τοῦ ῥέ ἰουδικάτα καὶ τῶ k) δόλον καὶ τοῦ ὄβ ῥέμ νὸν δεφένσαμ, εἰς ὀλόκληρον ἢ ἐπερωτήσις βεβαιοῦται.

ιη'. Οἱ δοκεῖ ἀδιεκδικητὸν εἶναι πρῶγμα, περὶ οὗ ὁ πραιτωρ οὐκ ἀναγκάζει δικαστήριον ὑποδέξασθαι.

ιθ'. Τὸ τοῦ δόλου κεφάλαιον τῆς ἐπὶ τῇ ἐκπληρώσει τῶν κριθέντων ἱκανοδοσίας, τὸ ἀπεῖναι καὶ ἀπέσεσθαι τὸν δόλον, δηλοῖ l) καὶ εἰς τὸν μέλλοντα χρόνον ἐκτείνεσθαι m). ὅθεν ἐὰν ὁ ποιήσας τὸν δόλον ἀποθάνῃ, ὁ κληρονόμος αὐτοῦ ἐνέχεται.

Εἰ δὲ οὕτω n) ἐπηρεασθῆ, ἐὰν μὴ ἀπῆ o) τοῦ πρῶγματος δόλος, διδόσθω p) διαφέρον, καὶ διὰ τὸν ἀλλότριον δόλον ἐνέχεται.

XII. Quamvis is, qui iudicatum solvi satisdedit, magistratus factus sit, ut nec invitus in ius vocari possit, tamen nisi res defendatur, fideiussores tenentur. *L. 12. D. XLVI. 7.*

XIII. Si ex clausula ob rem non defensam committatur satisfatio iudicatum solvi, et reus ex eremodicio condemnatus sit, rursus non committitur ex clausula de re iudicata: semel enim ex quacunque causa committitur: sicut cum a te stipulor, te dare, cum navis venerit, aut Petrus consul factus fuerit. Non autem simul atque res non defenditur, committitur satisfatio iudicatum solvi, sed cum ex stipulatione lis fuerit contestata. Unde si lis principalis finita fuerit vel solutione, vel acceptilatione, vel transactione, vel alio modo, evanescit clausula ob rem non defensam. *L. 13. pr. D. eod.*

Si in quendam actionem iudicatum solvi satis acceperim, et alia egero, satisfatio non committitur. *§. 1.*

XIV. Si ex duobus fideiussoribus cautionis iudicatum solvi causa datis alter ob rem non defensam sua sponte partem suam solverit, nihilominus alter fideiussor rem defendere potest. Qui vero ob rem non defensam solvit, id non recipit: stipulatio enim pro parte extincta est, perinde ac si stipulator ei accepta tulisset. *L. 14. pr. D. eod.*

Quoties ex clausula ob rem [non] defensam fideiussores conveniuntur, actor eis cavere debet, reum priore iudicio absolvi: si enim cautionem omiserint, mandati non agunt, aut coguntur reum priore iudicio defendere. *§. 1.*

XV. Si primo quidem res non defendatur, postea autem defendatur, vel defendi debere desierit, stipulatio evanescit. *L. 15. D. eod.*

XVI. Si unus ex fideiussoribus portionem suam ex clausula ob rem non defensam solverit, non cogitur iudicium suscipere: neque enim in plus condemnatur. *L. 16. D. eod.*

XVII. Ex clausula re iudicata, et dolo, et ob rem non defensam in solidum committitur stipulatio. *L. 17. D. eod.*

XVIII. Non videtur indefensa esse res, de qua Praetor iudicium accipere non cogit. *L. 18. D. eod.*

XIX. Doli clausula in iudicatum solvi satisfatione, dolum abesse absfuturumque esse, demonstrat, et in futurum tempus extendi. Unde si decesserit is, qui dolo fecit, heres eius tenetur. *L. 19. pr. D. eod.*

Si autem ita stipulatio fuerit concepta: si a re dolus non aberit, id quod interest detur: et ob dolum alienum tenetur. *§. 1.*

x) Sic Fabr. Cod. Coisl. τῇ. y) Sic etiam Cod. Coisl. Sed ultima litera *v* verbi ἱκανοδοσίαν postea erasa est. z) Sic Fabr. Cod. Coisl. δεφένσαμ. Supra haec verba ὄβ ῥέμ νὸν δεφένσαμ in Cod. Coisl. scriptum est διὰ τὸ πρῶγμα μὴ διεκδικηθῆναι κερ. .... Ultima pars deleta est, sed haud dubie scriptum erat κεφαλαίου. a) In Cod. Coisl. supra verba δὲ ῥέ ἰουδικάτα scriptum est περὶ τὸ πρῶγμα κριθῆναι. b) Sic Fabr. Cod. Coisl. δεφένσαμ. c) Sic Fabr. Cod. Coisl. τὸ μέρος αὐτοῦ καταβάλλῃ, omissis verbis ἐκουσίως et ἴδιον. d) Loco eorum, quae inde ab οὐδὲν ἦντοι — δικαστηρίου τὸν ἐναγόμενον apud Fabr. leguntur et in textu a me reposita sunt, Cod. Coisl. haec habet: δύναται τὸ πρῶγμα καὶ οὕτω διεκδικεῖσθαι, καὶ οὔτε ἀναλαμβάνει ὁ δεδωκός. ἐὰν ἐνάγω τοῖς ἐγγυηταῖς ἀπὸ τοῦ διὰ τὸ πρῶγμα μὴ διεκδικηθῆναι, ὀφείλω ἀσφαλίσασθαι αὐτοῖς, ἐλευθεροῦν τοῦ πρώτου δικαστηρίου τὸν ἐναγόμενον. e) Illud νὸν deest apud Fabr. Sed necessario inserendum est; nam et Digesta habent: ob rem non defensam, et Cod. Coisl. διὰ τὸ πρῶγμα μὴ διεκδικηθῆναι. Ideo textui inserui et uncis inclusi. f) Cod. Coisl. addit τῆς, quod deest apud Fabr. g) Sic Fabr. Cod. Coisl. τὴν μὲν ἀρχὴν. h) Malim διεκδικεῖσθαι. i) Sic Fabr. Cod. Coisl. ὀφείλον. k) τῶ Fabr. et Cod. Coisl. Malim τοῦ. l) Sic Fabr. Cod. Coisl. δηλοῦν. m) Sic Fabr. Cod. Coisl. ἐκτείνεται. n) Fabr. οὕτω. Cod. Coisl. οὕτως. o) Sic Fabr. Cod. Coisl. ἀπό. p) Sic Fabr. Cod. Coisl. δίδως τὸ.

- §. 2. Τὸ δὲ τοῦ δόλου κεφάλαιον, ὡς περ ἐν ταῖς ἄλλαις ἐπερωτήσεσιν, ἐὰν μὴ ὀνομαστί χρόνος προτεθῆ^η), πρὸς τὴν ἀρχὴν ἀναφέρεται τῆς ἐπερωτήσεως.
- I. 20. κ'. Ἐὰν δοθῆ ἐπὶ τῇ ἐκπληρώσει τῶν κριθέντων¹⁾
- D. XLVI. 7. ἱκανοδοσία, ἐπὶ τοῖς κριθησομένοις παρὰ τοῦδε τοῦ δικαστοῦ καὶ κατακριθεὶς παρ' αὐτοῦ²⁾ ὁ ἐνάγων ἐκκαλέσεται, καὶ παρὰ τῷ δικαστῇ τῆς ἐκκλήτου ἤττηθῆ ὁ διεκδικητής, οὐ βεβαιούται ἢ ἐπερώτησις. δέον οὖν εἶναι προστίθεσθαι τῇ ἐπερωτήσεσιν, εἴ τι ψηφίσεται ὁ δεῖνα, καὶ ὁ εἰς τόπον αὐτοῦ ὑποκαθιστάμενος.
- I. 21. κα'. Ἐὰν εἰς³⁾ τῶν ἐγγνητῶν ἀπὸ τοῦ ὅβ ῥέμ νὸν
- D. eod. δεφένσαμ ἐνήχθη⁴⁾, καὶ ὕστερον διεκδικηθῆ τὸ πρῶγμα, δύναται ὁ ἄλλος ἀπὸ τοῦ ὅβ ῥέμ ἰουδικάταμ ἐνάγεσθαι. τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ δύο κληρονόμων τοῦ ἐναγομένου. εἰς γὰρ τὸ αὐτὸ πρόσωπον τὰ δύο κεφάλαια οὐ δύναται βεβαιωθῆναι. αἰεὶ δὲ τὸ ὅβ ῥέμ ἰουδικάταμ ἐπικρατεῖ καὶ μόνον βεβαιούται.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΑ'.

Περὶ τῆς ἱκανοδοσίας τὸ πρῶγμα δεκτὸν ἡγεῖσθαι⁵⁾.

- I. 1. α'. Εἰ καὶ τῷ λαβόντι τὴν ἀσφάλειαν τῆς ἱκανοδο-
- D. XLVI. 8. σίας μὴ ἐνάγη⁶⁾ ὁ τῆς δίκης κύριος, ἀλλ' ἐτέρω τινί, ὧ οὐκ ἠδύνατο ἐνάγειν, εἰ τὸ πρῶχθέν⁷⁾ ἀπεδέξατο, τυχὸν ἐγγνητῆ, ἢ τῷ⁸⁾ ἐτέρω τῶν δύο ἐναγομένων⁹⁾ κοινῶν¹⁰⁾ ὄντι τοῦ λαβόντος τὴν ἀσφάλειαν, βεβαιούται.
- I. 2. β'. β) Ἐπὶ τῆς ἀσφαλείας τῆς ἱκανοδοσίας οὐ σκο-
- D. eod. ποῦμεν τὸ κέρδος τοῦ ἐναγομένου ἢ τοῦ ἐνάγοντος, ἀλλὰ τί διέφερε τῷ ἐπερωτήσαντι κύριον ἡγηθῆναι τὸ πρῶχθέν.
- I. 3. γ'. Ἀφήλικος μετὰ τὸ λαβεῖν χρὸς ἀποκαταστά-
- pr. D. eod. τος, οὐ βεβαιούται ἢ δοθεῖσα παρὰ τοῦ ἐντολέως αὐτοῦ ἱκανοδοσία, ἀλλ' οὐδὲ ἀπαίτησις κινεῖται. εἴτε οὖν ἐντολή ἐστίν, ὀφείλει προστίθεσθαι αὐτῇ, ἐὰν ἀποκαταστῆ, ἢ κληρονόμος αὐτοῦ, ἢ πρὸς ὃν ἀνήκει τὸ πρῶγμα, δίδωμι τὸ διαφέρον· εἴτε μὴ ἐστὶν ἐντολή, ἐκ συμφώνου ὀφείλει τοῦτο ὁμολογεῖσθαι.
- §. 1. Ἐὰν πλαστός ἐντολεὺς τὴν ἱκανοδοσίαν δεδωκώς
- ἤττηθῆ, καὶ ὁ δεσπότης ἐκκαλέσεται, οὐ βεβαιούται. εἰ δὲ ὁ δεσπότης μὴ ἡγησάμενος κύριον ἀπαιτήσῃ τὸ χρὸς, εἰς ὅσον ἀπήτησε, βεβαιούται, κἂν αὐτὸς ὁ ἐντολεὺς οὐδὲν ἔλαβεν¹¹⁾.
- I. 4. δ'. Ἐὰν ἐντολεὺς εἰς πενήκοντα νομίσιμα ἐναγάγη
- D. eod. δεδωκώς τὴν ἱκανοδοσίαν, καὶ ἔλθῃ ὁ δεσπότης κινῶν εἰς ἑκατόν, κρατοῦνται οἱ ἐγγνηταὶ καὶ εἰς τὰ πενήκοντα, καὶ εἰς ὃ διέφερον ὑπερτεθῆναι τὴν ἀγωγήν τῶν πενήκοντα.
- I. 5. ε'. δ) Ἀποδέχεται τις τὸ πρῶχθέν οὐ μόνον ῥήμασιν,
- D. eod. ἀλλὰ καὶ ἔργῳ· ὡς ὅταν ἐπεξέρχωμαι τῇ ἐναρχθείσῃ παρὰ τοῦ ἐντολέως μου δίκῃ.

Doli autem clausula, sicut in reliquis stipulationibus, si tempus nominatim adiectum non sit, ad initium stipulationis refertur.

XX. Si cautio iudicatum solvi praestita sit de his, quae a certo iudice iudicata fuerint, et petitor apud eum condemnatus appellaverit, et apud iudicem appellationis defensor victus sit, stipulatio non committitur. Ideo necessarium est, stipulationi adiacere: quod ille iudicaverit, quive in eius locum substitutus erit.

XXI. Si unus ex fideiussoribus ob rem non defensam conventus sit, et postea res defendatur, alter ob rem iudicatam conveniri potest. Idem est etiam in duobus heredibus rei: nam in una eademque persona utraque clausula committi non potest. Semper autem praevalet clausula ob rem iudicatam, eaque sola committitur.

TITULUS XI.

De satisdatione ratam rem haberi.

I. Quamvis eum, qui cautionem rati accepit, dominus litis non conveniat, sed alium quandam, quem convenire non poterat, si rem ratam habuisset, forte fideiussorem aut alterum ex duobus reis promittendi, qui socius est eius, qui cautionem accepit, stipulatio committitur.

II. In stipulatione de rato habendo non spectamus lucrum rei vel actoris, sed quid interfuerit eius, qui stipulatus est, ratum haberi, quod gestum est.

III. Minore postea, quam pecuniam debitam accepit, in integrum restituto, stipulatio de rato a procuratore eius interposita non committitur, sed neque conditione agitur. Sive igitur mandatum interveniat, ei adiacere debet: Si ille in integrum restitutus fuerit, heresve eius, aut is, ad quem res pertinet, praesto id, quod interest: sive mandatum non interveniat, ex pacto hoc cavendum est.

Si falsus procurator, qui de rato habendo cavet, victus sit, et dominus provocaverit, stipulatio non committitur. Si vero dominus, qui ratum non habuit, pecuniam exegerit, eatenus, quatenus exegit, stipulatio committitur, quamvis procurator ipse nihil acceperit.

IV. Si procurator quinquaginta petat, praestita cautione de rato, et dominus centum petens veniat, fideiussores et in quinquaginta tenentur, et in id, quod interfuit, differri quinquaginta actionem.

V. Non tantum verbis ratum quis habet, quod gestum est, sed etiam actu: veluti cum litem a procuratore meo inchoatam persequor.

η) Malim προστεθῆ. ρ) Verba ἐπὶ τῇ ἐκπληρώσει τῶν κριθέντων, quae habet Fabr. desunt in Cod. Coisl. s) Sic recte Cod. Coisl. Fabr. αὐτῶ. ι) Sic Fabr. Cod. Coisl. ὁ εἰς. κ) Malim ἐναχθῆ. ν) Hanc inscriptionem exhibet Fabr. Cod. Coisl. et Theod. autem hanc: περὶ τοῦ τὴν ἱκανοδοσίαν ἔχειν καὶ τὸ δεκτὸν ἡγεῖσθαι, cui addit index titularum Codici Coislino praefixus: ἦτοι περὶ τῆς ratam rem καὶ τῶν ἁτόν ἀβιτευσόντων καὶ περὶ προκουρατόρων. ω) Sic Fabr. Cod. Coisl. et Theod. ἐνάγει. x) Theod. πρῶχθέν. y) τῷ deest apud Theod. z) Theod. ἐναγομένων. α) Sic recte Fabr. et Theod. Cod. Coisl. κοινῶν. β) Cap. 2, est in Syn. p. 120. c) Sic Fabr. Cod. Coisl. ἔλαβε. d) Cap. 5, totidem verbis habet Theod.

ς'.^{ε)} Ὁ θέλων διεκδικῆσαι κατηγορούμενον ὡς ὑπο-
πτον τὸν ἐπιτρόπον, ἀπαιτεῖται τὴν ἱκανοδοσίαν.

ζ'. Οὐ δύναται ὁ κληρονόμος μου κυρίαν ἠγήσα-
σθαι εἰς αὐτὸν ὡρισμένον χρόνον τὴν ὀνόματί μου αἰτη-
θεῖσαν ἀγροῦντός μου διακατοχῆν.

η'. Ἐὰν ὁ ἐντολεὺς κινήσας τὴν ἐπὶ φανερώσει
πραγμάτων ἀγωγὴν κατὰ σοῦ ἠττηθῆ, καὶ μετὰ ταῦτά
σου νευμηθέντος ἐναγάγῃ σοι ὁ δεσπότης, οὐ βεβαιουῖ-
ται ἡ ἱκανοδοσία· καὶ αὐτὸς γὰρ ὁ δεσπότης ἠττηθεὶς
καὶ ἐνάγων σοι νευμηθέντι μετὰ ταῦτα οὐκ ἐκβάλλεται
τῇ ρὲ ἰουδικαῦ.

Ἐὰν ὁ ἐντολεὺς ἀπαιτήσῃ χρέος, δεδικῶς τὴν
ἱκανοδοσίαν, καὶ κινήσῃ κατὰ τοῦ χρεώστου ὁ δεσπό-
της, εἰ καὶ τὴν δίκην ἀπολέσει, βεβαιουῖται ἡ ἐπερώτη-
σις, καὶ ἀναλαμβάνει τὰ χρήματα, ἐὰν ἔξωθεν δικα-
στηρίου δέδωκεν αὐτῷ τῷ δεσπότη ὁ ἐντολεὺς. ἐναγόμε-
νον δὲ τῇ ἔξ στυπουλάτου τὸν ἐντολέα δύναται διεκδι-
κεῖν ὁ δεσπότης, καὶ ἐκβάλλειν τὸν χρεώστην παρα-
γραφή· μένει γὰρ τὸ φυσικὸν χρέος.

Ἐὰν ἐντολεὺς πρὸς τινὰ περὶ καταστάσεως δικαί-
ζηται, καὶ ἐνάγων καὶ ἐναγόμενος δίδωσι τὴν ἱκανοδο-
σίαν. ὀφίξεσθαι δὲ ὀφείλει δῆλον ποσόν, διὰ τὸ ἀδιατί-
μητον εἶναι τὴν ἐλευθερίαν. καὶ εἰς τὴν μὲν βεβαιουῖ-
ται καὶ ἐπὶ τῷ ποσῷ, καὶ ἐπὶ ταῖς δαπάναις τῆς δίκης,
τοῦ δεσπότου μὴ ἀποδεχομένου τὸ πραχθέν. οὐ κινεῖται
δὲ μέχρις ἂν τὰ περὶ τῆς ἐλευθερίας κριθῆ· ἐπειδὴ ἐὰν
ψηφισθῆ δοῦλος εἶναι, ἀκυροῦται ἡ ἐπερώτησις, ὅτε
εἰ καὶ ἦν τις ἀγωγή, τῷ δεσπότη προσεπορίζετο.

θ'. Ὁ παρὰ τοῦ ἐπιτρόπου δοθεὶς ἐνάγων ἀπαιτεῖ-
ται τὴν ἱκανοδοσίαν, οὐ μὴν ὁ ἐνάγων τῆς πόλεως,
οὐδὲ ὁ προεστὸς^{ς)} τῆς ομάδος, οὔτε ὁ κατὰ συναλλεσει-
νῶν δανεισῶν δοθεὶς κορυάτωρ τοῖς πράγμασιν.

ι'. Ἐσθ' ὅτε ἀπὸ συμφώνων δίδεται ἡ ἱκανοδοσία·
ὡς ὅτε μισθοῖ ἢ πικρώσει, ἢ χρέος λαμβάνει ὁ ἐντολεὺς,

ια'. Ἡ πακτεύει, ἢ τι ἕτερον ποιεῖ ὀνόματι τοῦ
ἀπόντος.

ιβ'. Διὰ γὰρ ἀσφαλείαν τοῦ συναλλάττοντος τῷ
πλαστῷ^{ς)} ἐντολεὶ δίδεται.

Οὐκ εἰς τὴν ἡμᾶς τῷ^{h)} γινῶναι τὸ παρὰ τοῦ ἐν-
τολέως πραχθέν ὀφείλει^{ι)} ἀποδέχεσθαι αὐτὸ ὁ δεσπό-
της, ἀλλὰ μετὰ τινος μετρίου διαστήματος. εἰ δὲ τὴν
ἀρχὴν μὴ ἀποδέξαιμενος ὑστερον ἀποδέξεται^{κ)}, βε-
βαιουῖται μὲν ἡ ἐπερώτησις, ἀρμόζει δὲ κατ' αὐτοῦ^{λ)}
παραγραφή. εἰ δὲ καὶ ἀπαιτήσῃ τὸν ἐναγόμενον τὸ δο-
θέν τῷ ἐντολεῖ, βεβαιουῖται ἡ ἐπερώτησις, καὶ ἐὰν
ἐναγόμενος παρὰ τοῦ ἐναγομένου συμψηφισθῇ καὶ λογι-
σθῆται, ὅπερ ἐκεχρωσθητο· ὅπως δὴ ποτε γὰρ τις ἀνα-
τραπῆ τὸ πραχθέν παρὰ τοῦ ἐντολέως, βεβαιουῖται ἡ
ἱκανοδοσία.

ιγ'.^{μ)} Ἡ ἐγγύη τῆς^{ν)} ἱκανοδοσίας εἰς τὸ διαφέρειν
τῷ ἐπερωτήσαντι ἀρμόζει, τουτέστι^{ο)} εἰς εἴ τι ἐξη-
μιώθη, καὶ εἰς^{ρ)} εἴ τι ἠδύνατο κερδᾶναι.

Ἐὰν ἔξωθεν δικαστηρίου καταβάλληται ἐντολεῖ
λεγάτον, ὀφείλει δοῦναι τὴν ἱκανοδοσίαν.

ιδ'. Ἐὰν ἐν^{ρ)} τῶν δύο ἐπευθύνων δοθῆ ἱκανοδο-
σία, καὶ ἀπαιτῆται ὁ ἄλλος κοινωνὸς ὡν τῆς ἐνοχῆς,
βεβαιουῖται ἡ ἐπερώτησις.

VI. Qui tutorem tanquam suspectum acousatum L. 6.
defendere vult, cautionem de rato praestat. D. XLVI. 8.

VII. Heres meus bonorum possessionem meo no- L. 7.
mine ignorante me petitam intra statutum tempus ra- D. cod.
tam habere non potest.

VIII. Si procurator ad exhibendum actione ad- L. 8.
versus te expertus victus sit, et postea te possidente pr. D. cod.
tecum agat dominus, cautio non committitur: nam
etsi dominus victus postea tecum possidente egerit,
re iudicata non submovetur.

Si procurator debitum exegerit, cautione de rato §. 1.
praestita, et dominus adversus debitorem egerit, tam-
etsi litem amiserit, stipulatio committitur, et si pro-
curator extra iudicium eandem pecuniam domino sol-
verit, eam recipit. Conventum autem ex stipulatu
procuratorem dominus defendere potest et debitorem
exceptione repellere: naturale enim debitum manet.

Si procurator cum aliquo de statu litiget, et §. 2.
actor et reus cavere debent: debet autem certa summa
definiri, quia libertus inaeestimabilis est. Et statim
quidem committitur stipulatio tam ratione summae,
quam sumtum litis, si dominus ratum non habeat,
quod gestum est. Sed non ante agitur ex ea, quam
de libertate pronuntiatum fuerit: quia si servus sit
iudicatus, inutilis fit stipulatio, cum et si qua sit
actio, eam domino acquisiverit.

IX. Ab actore a tutore dato cautio exigitur, non L. 9.
etiam ab actore civitatis, neque a magistro universi- D. cod.
tatis, neque a curatore consensu creditorum bonis dato.

X. Interdum ex conventionione cautio de rato inter- L. 10.
ponitur: ut puta cum quid procurator locet, aut ven- D. cod.
dat, aut ei solvatur,

XI. Aut paciscatur, aut aliud quid nomine ab- L. 11.
sentis gerat. D. cod.

XII. Propter securitatem enim eius, qui cum falso L. 12. pr.
procuratore contrahit, de rato cavetur. §. 1. D. cod.

Non statim atque dominus cognovit, quod a pro- §. 2. 3.
curatore gestum est, ratum id habere debet, sed cum
modico quodam temporis spatio. Quodsi quod initio
ratum non habuit, postea habebit ratum, committitur
quidem stipulatio, sed exceptio adversus eum competit.
Sed et si a reo, quod procuratori fuerat solutum,
exegerit, committitur stipulatio, et si a reo conven-
tus in compensationem deduxerit, quod sibi debeba-
tur: quomocunque enim quis id, quod a procura-
tore actum est, retractet, cautio committitur.

XIII. Stipulatio de rato stipulatori competit in L. 13.
id, quod interest, id est, in id damnum, quod per- pr. D. cod.
pessus est, et in id, quod lucrari poterat.

Si extra iudicium procuratori legatum solvatur, §. 1.
cavere debet.

XIV. Si uni ex duobus reis de rato cautum sit, L. 14.
et ab alio petatur, qui obligationis socius est, stipu- D. cod.
latio committitur.

ε) Cap. 6. apud Theod. f) ὁ προεστὸς dedi e Cod. Coisl. Fabr. ὁ omitit. g) Sic Fabr. Cod. Coisl. πλαστῷ. h) τῷ
dedi e Cod. Coisl. Fabr. τό. i) Cod. Coisl. inserit καὶ, quod deest apud Fabr. k) Sic Fabr. Cod. Coisl. ἀποδέξεται. l) Sic
Fabr. Cod. Coisl. αὐτῆς. m) Cap. 13. pr. in Syn. p. 89. n) Theod. qui proemium huius capituli habet, pro ἡ ἐγγύη τῆς
exhibet ὁ ἐγγυητής. o) Sic Fabr. Cod. Coisl. et Theod. τουτέστιν. p) εἰς deest apud Theod. q) Sic Fabr. Cod. Coisl. τῷ ἐνί.

- L. 15. *D. XI. VI. 8.* *ιε'.* Ἡ γὰρ ἀμπλιος πέτι^{τ)} ἐπερωτήσις βεβαιούται, εἴτε τὸ χρέος ἀπαιτηθεῖ^{ς)} ἐν δικαστηρίῳ, ἢ καὶ ἔξω δικαστηρίου καταβληθῆ ἀντῷ, ἢ ἀπαιτούμενος συλλογίσθαι αὐτό, ἢ ὑπέξελθῆ καὶ ὁ κληρονόμος γὰρ κωλύμενος ἀπαιτηθεῖ χρέος, ἐάν τι τούτων πράξῃ, ὑπόκειται τῇ ἐκ τῆς διαθήκης ἀγωγῇ. εἰ μὲντοι τῆς τοιαύτης δοθείσης μοι ἀσφαλείας εἰς δικαστήριον κληθῶ, καὶ δώσω τὴν περὶ τῆς ἐν τῷ δικαστηρίῳ παραστάσεως ἀσφάλειαν, μὴ μὲντοι ἡ δίκη προκαταρχθῆ, οὐ δοκῶ ἀπαιτηθῆναι, οὐδὲ βεβαιούται ἡ ἐπερωτήσις.
- L. 16. *D. eod.* *ις'.* Ἐάν μὴ χρεωστούμενον ἐντολεῖ καταβληθῆ, παραγοῆμα διὰ τῆς παρουσίας ἐπερωτήσεως ἐνάγεται, ἐφ' ᾧ παρασκευάσαι τὸν δεσπότην ἀποδέξασθαι· εἰ μὲν γὰρ ἀποδέξεται, αὐτὸς τῷ περὶ τοῦ μὴ χρεωστούμενου λόγῳ ἐνάγεται· εἰ δὲ μὴ, ὁ ἐντολεὺς ἀπαιτεῖται· εἰ καὶ μὴ ὁ δεσπότης, ἀλλ' ὁ παρ' αὐτοῦ ἀγορεύσας ἐκδικεῖ τὸν ἀγρόν, περὶ οὗ δικασόμενος ὁ ἐντολεὺς δέδωκεν ἱκανοδοσίαν, βεβαιούται.
- L. 17. *D. eod.* *ιζ'.* Ἐάν μέρος τοῦ πραχθέντος ἀποδέξεται ὁ δεσπότης, ἐπὶ τῷ λοιπῷ βεβαιούται ἡ ἐπερωτήσις, καὶ οὐκ εἰς τὸ πᾶν. εἰ δὲ ἐπερωτήσω δέκα νομίματα, ἢ Πέτρον, ὁπότερον ἐγὼ βούλομαι, καὶ ἀπόντος μου ὁ ἐντολεὺς μου κινήσει εἰς πέντε νομίματα, καὶ ἀποδέξομαι, καλῶς δοκεῖ γεγενῆσθαι ἡ κίνησις.
- L. 18. *D. eod.* *ιη'.* Εἰ δὲ καὶ μνήμη κληρονόμων ἐν τῇ ἀσφαλείᾳ γένηται, καὶ ὁ μὲν εἰς ἀποδέξεται, ὁ δὲ ἕτερος οὐ, κατὰ τὸ μέρος τοῦ μὴ ἀποδεχομένου βεβαιούται· εἰς γὰρ τὸ διαφέρον κινεῖται· ὅθεν καὶ πολλάκις κινεῖται, ὅτι ἐδικάσαιτο, ὅτι ἐδικαίωσεν, ὅτι συνηγορήθη, ὅτι κατακριθεὶς δέδωκε^{ι)}. καὶ ἡ ἐπὶ συμπώματι ἀσφάλεια γὰρ πρὸς τὴν κατὰ μέρος συμβαίνουσαν ζημίαν κινεῖται πολλάκις, μὴ περιμενόντων ἡμῶν τὴν πᾶσαν γενέσθαι ζημίαν.
- L. 19. *D. eod.* *ιθ'.* Καὶ ἐν τῇ ἐγγύῃ τῆς ἱκανοδοσίας καὶ ἐν πᾶσι τοῖς περὶ τοῦ δόλου κεφαλαίοις τὸ διαφέρον σκοπεῖται τοῦ ἐπερωτήσαντος.
- L. 20. *D. eod.* *κ'.* Ὁ μόνον ἐνάγων, ἀλλὰ καὶ ἐπερωτῶν ἐκ προσώπου τοῦ ἀπολιμπανομένου δίδωσι τὴν ἱκανοδοσίαν ὁ ἐντολεὺς.
- L. 21. *D. eod.* *κα'.* Ἐάν διὰ δεήσεως ἐπιδοθείσης παρ' ἐμοῦ βασιλεῖ σημαίνῃ, τότε δέδωκεναι ἐντολεῖ, κινῶν οὐκ ἀπαιτεῖται τὴν ἱκανοδοσίαν. ἐναγόμενος δὲ δίδωσι πάντως τὴν ἐπὶ τῇ ἐκπληρώσει τῶν κριθέντων ἱκανοδοσίαν.
- L. 22. *pr.* *κβ'.* Ἐάν χωρὶς δικαστηρίου μὴ χρεωστούμενον ὁ ἐντολεὺς ἀπαιτηθῆ, καὶ βέβαιον ὁ δεσπότης ἀποδέξεται, μόνος ὁ δεσπότης ὑπόκειται τῷ περὶ τῆς ἀπαιτήσεως λόγῳ^{ν)}. εἰ δὲ καὶ μὴ ἀποδέξεται^{ω)}, εἰ μὲν ἔδωκεν ὁ ἐντολεὺς τὴν ἱκανοδοσίαν, μόνῃ ἢ ἔξ στυπουλάτου καὶ ἐπὶ τῷ δοθέντι καὶ ἐπὶ ταῖς δαπάναις τῆς δίκης ἀρμόζει. εἰ δὲ μὴ δέδωκε τὴν ἀσφάλειαν, ὁ περὶ τῆς ἀπαιτήσεως λόγος ἀρμόζει κατ' αὐτό.
- §. 2. *κγ'.* Εἰ δὲ τὸ μὴ χρεωστούμενον ἀπήτησεν ἐν δικαστηρίῳ, εἰ μὲν ἀποδέξεται ὁ δεσπότης, οὐ βεβαιούται ἡ ἱκανοδοσία· εἰ δὲ μὴ ἀποδέξεται, βεβαιούται.
- §. 4. 5. 6. *κδ'.* Εἰ δὲ δικαίως ὁ ἐντολεὺς ἐνήγαγεν^{ξ)}, ματαίως δὲ κινεῖ κατὰ τοῦ ἐναγομένου ὁ δεσπότης, εἰς μόνον τὰς δαπάνας βεβαιούται ἡ ἐπερωτήσις, κἂν ὁ δικαστὴς συνείδῃ τι λαβεῖν τὸν δεσπότην· ἢ γὰρ ἀδικία τοῦ δικα-

XV. Stipulatio amplius non peti committitur, sive quis debitum in iudicio petat, sive etiam extra iudicium ei solvatur, aut si conventus id compensaverit vel deduxerit: nam et heres prohibitus debitum petere, si horum quicquam fecerit, actione ex testamento tenetur. Si tamen praestita mihi eiusmodi cautione in ius vocatus fuero, et cautionem iudicio sistendi causa dedero, his tamen contestata non fuerit, non videtur a me peti, neque stipulatio committitur.

XVI. Si indebitum procuratori solutum sit, statim ex hac stipulatione convenitur, ut efficiat, ut dominus ratum habeat: si enim ratum habeat, ipse indebiti condictione convenitur: sin minus, procuratori condicetur. Quamvis non dominus, sed qui ab eo emit, fundum vindicet, cuius nomine procurator iam litigans de rato caverat, committitur stipulatio.

XVII. Si dominus partem rei gestae ratam habuerit, in reliquo stipulatio committitur, non in toto. Si vero decem aureos aut Petrum, utrum ego voluero, stipulatus sim, et absente me procurator meus quinque petierit et ratum habuero, recte actio instituta videtur.

XVIII. Sed et si in cautione heredum mentio facta sit, et unus quidem ratum habeat, alter non habeat, committitur stipulatio pro parte eius, qui ratum non habet: in id quod interest enim agitur: unde et saepius ex ea agitur, quod litigavit, quod consumsit, quod advocavit, quod damnatum solvit. Nam et in stipulatione damni infecti saepius agitur, si pro parte damnum fieri accidat, non expectantibus nobis, donec totum damnum datum sit.

XIX. Et in stipulatione de rato et in clausulis omnibus de dolo id spectatur, quod interest stipulatoris.

XX. Procurator non solum, quum agit, verum etiam quum stipulatur ex absentis persona, cautionem praestat.

XXI. Si precibus Principi a me oblati significavero, me hunc dedisse procuratorem, ab eo, si agit, cautio non exigitur: si autem conveniatur, utique iudicatum solvi satisdat.

XXII. Si sine iudicio indebitum procurator exegerit, et dominus ratum habuerit, solus dominus condictione tenetur. Sed et si ratum non habuit, si quidem procurator cavet de rato, sola actio ex stipulatu eius, quod solutum est, et impensarum litis nomine competit. Si vero cautionem non praestitit, indebiti conditio adversus ipsum competit.

Quodsi procurator in iudicio non debitum petierit, siquidem dominus ratum habeat, stipulatio non committitur: si vero ratum non habeat, committitur.

Cum autem procurator recte petit, dominus autem perperam adversus reum agit, impensarum tantum ratione stipulatio committitur, quamvis iudex scierit, dominum aliquid accepisse: iniuria enim iu-

τ) Haec verba γὰρ ἀμπλιος πέτι in Cod. Coisl. latinis literis scripta sunt, et supra ea haec graecae: ἡ τοῦ μὴ ἀπαιτηθῆναι ἐπερω... (ἐπερωτήσις) πᾶσαν βεβαιούται. σ) Malim ἀπαιτηθῆ. ι) Sic Fabr. Cod. Coisl. δέδωκεν. κ) In Syn. p. 105. ν) Sic Fabr. Cod. Coisl. τῷ περὶ αὐτοῦ λόγῳ. ω) Sic Fabr. Cod. Coisl. ἀποδέξεται. ξ) Sic Fabr. Cod. Coisl. ἐνήγαγεν.

σαντος ἐπιζήμιος οὐ γίνεται τοῖς ἐγγρηταῖς. εἰ μὴ δεκτὸν ἀποδέξάμενος ὁ δεσπότης κινήσῃ, καὶ τὴν δίκην ἀπολέσῃ, εἰς μόνον τὰ δαπανήματα βεβαιούται ἢ περὶ τῆς ἐπερώτησης. εἰ μὲτα θάνατόν μου ληγάτα κεχωρησθημένα μοι καταβληθῆναι ἐντολεῖ μου, καλῶς ἀπαιτεῖται ἀσφάλεια γ) ἐπὶ τῷ δεκτὸν ἀποδέξασθαι τοὺς κληρονόμους μου.

Ἐὰν ἐν τῇ ἱκανοδοσίᾳ α) μνήμη καὶ κληρονομίαν καὶ διαδόχων μὴ γένηται, εἰ μὲν ἐκ προνοίας, οὐ βεβαιούται τὸ τοῦ δόλου κεφάλαιον κινούντων αὐτῶν· εἰ δὲ κατὰ ἄγνοιαν παρελείφθησαν, βεβαιούται.

Ἐὰν τοῦ ἐντολέως περὶ κληρονομίας κινήσαντος ὁ δεσπότης ἀγρὸν ἐξ αὐτῆς ἀπαιτῆναι, βεβαιούται ἢ ἐγγυή τῆς ἱκανοδοσίας· εἰ γὰρ ἀληθῆς ἦν ὁ ἐντολέως κινῶν, ὁ δεσπότης ἐξεβάλλετο παραγραφῆ. τότε δὲ βεβαιούται ἢ ἱκανοδοσία, ὅτε ἐντολέως ἀληθοῦς ὄντος ὁ δεσπότης κινῶν αὐτῷ δικαίῳ, ἢ διὰ παραγραφῆς ἐξεβάλλετο.

Ἐὰν υἱοῦ ὑβρισθέντος κινῆ τις ὀνόματι τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τὴν περὶ τῆς ὑβρεως ἀγωγὴν, ὀφείλει καὶ περὶ αὐτοῦ, καὶ περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ διδόναι τὴν ἱκανοδοσίαν. εἰ δὲ ὀνόματι πάππου κινεῖ, καὶ περὶ αὐτοῦ καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἐγγόνου α) ὀφείλει αὐτὴν διδόναι.

κγ'. Ἐὰν ὁ ἐντολέως τὴν ἴσιν ἀμπλιους πέτι δέδωκεν ἀσφάλειαν, καὶ ἔλθῃ ἐντολέως πλαστὸς κινῶν περὶ τοῦ αὐτοῦ, οὐ βεβαιούται ἢ ἐπερώτησις· ἀρκεῖ γὰρ τὸ μὴ κινήσαι τὸν ἔχοντα ἀγωγὴν ἢ ἀπαίτησιν, καὶ εἰς ὃν τὸ πρᾶγμα ἀναφέρεται.

κδ'. Ἐὰν ὀνόματι μου διακατοχὴ αἰτηθῆναι, εἴσω τοῦ ὄρισμένου χρόνου ταῖς διακατοχαῖς ὀφείλω δεκτὸν ἀποδέξασθαι· οὐ μὴν μετὰ ταῦτα. δύναμις δὲ καὶ ἀποθανόντος καὶ μανέντος καὶ μεταμεληθέντος τοῦ ἀπαιτήσαντος δεκτὸν ἀποδέχεται.

κε'. Ἐὰν ὁ πατὴρ ἀπαιτήσῃ β) τὴν προῖκα τῆς θυγατρὸς, καὶ ἀποθάνῃ αὐτῆ, πρὶν ἢ δεκτὸν ἀποδέξῃται, οὐ βεβαιούται ἢ παρὰ τοῦ πατρὸς δοθεῖσα ἱκανοδοσία, τὴν θυγατέρα δεκτὸν τὸ πρᾶγμα σχεῖν γ).

Ἐὰν χρεὸς τῷ χρόνῳ μέλλον ἀπόλλυσθαι ὁ ἐντολέως ἀπαιτήσῃ, καὶ μετὰ τὸ ἐλευθερωθῆναι τῷ χρόνῳ τὸν χρεώστην ὁ δεσπότης δεκτὸν ἀποδέξῃται, βεβαιούται κατὰ τοῦ ἐντολέως ἢ παρ' αὐτοῦ δοθεῖσα ἱκανοδοσία· εἰ γὰρ μὴ δέδωκε τὴν ἀσφάλειαν, ὑπέκειτο τῷ χρεώστῃ τῷ περὶ τῆς ἀπαιτήσεως λόγῳ.

κς'. δ) Εἰ καὶ ε) ἀχρεώστητον ἦν τὸ ἀπαιτούμενον παρὰ τοῦ ἐντολέως, φιλονεικία δὲ γέγονε περὶ αὐτοῦ ὡς ἐπὶ τοῦ ὀφειλομένου, βεβαιούται ἢ δοθεῖσα ἱκανοδοσία, ἀπαιτούντος ὕστερον ἐκείνου, οὗ ὀνόματι ὁ ἐντολέως ἐκίνησεν.

dicis fideiussoribus damnosa non fit. Si dominus ratam rem non habens egerit et litem amiserit, impendiorum tantum nomine stipulatio committitur. Si post mortem meam legata mihi debita procuratori meo soluta fuerint, recte ab eo cautio exigitur, ratum id ab heredibus meis haberi.

Si in cautione et heredum et successorum mentio §. 7. facta non sit, siquidem consulto, agentibus eis, doli clausula non committitur: si vero per imprudentiam omissi sint, committitur.

Si cum procurator de hereditate egerit, dominus §. 8. fundum ex ea petierit, stipulatio ratam rem haberi committitur: si enim verus procurator fuisset, exceptione dominus summovertetur. Tunc autem stipulatio committitur, quum, si verus procurator fuisset, dominus agens ipso iure aut per exceptionem summovertetur.

Si filio iniuria affecto quis patris nomine iniuriarum egerit, tam propter patrem, quam propter filium eius cautionem praestare debet. Si vero nomine avi agat, et ex persona avi, et filii et nepotis de rato cavere debet. §. 9. 10.

XXIII. Si procurator satisdedit, non amplius peti, L. 23. et procurator falsus supervenerit, qui idem petat, non committitur stipulatio: sufficit enim, eum non petiisse, cuius de ea re actio vel petitio sit, et ad quem ea res pertinet. D. XLVI. 8.

XXIV. Si bonorum possessio meo nomine petita sit, intra tempus bonorum possessionibus statutum ratum habere debeo, non etiam postea. Sed etsi mortuus sit, qui petiit, aut furere coeperit, aut si poeniteat eum, ratum habere possum. L. 24. D. eod.

XXV. Si pater dotem filiae petierit, eaque prius, quam ratum haberet, mortua sit, non committitur stipulatio a patre interposita, filiam ratam rem habituram. L. 25. pr. D. eod.

Si procurator debitum, quod tempore perituum erat, petierit, et postquam debitor tempore liberatus est, dominus ratum habuerit, adversus procuratorem stipulatio ab eo interposita committitur: si enim stipulationem non interposuisset, debitori conditione teneretur. §. 1.

XXVI. Quamvis id, quod a procuratore petitur, indebitum sit, si tamen de eo quasi debito controversia mota sit, stipulatio interposita committitur, si is, cuius nomine procurator egit, postea id petat.

γ) Sic Fabr. Cod. Coisl. ἀσφάλειαν. α) Syn. p. 120. τῇ τῆς ἱκανοδοσίας. Leuncl. in marg. addit ἀσφαλεία. α) Sic Fabr. Cod. Coisl. καὶ περὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἐγγόνου. β) Sic Fabr. Cod. Coisl. αἰτήσῃ. γ) Cod. Coisl. loco verborum τὴν θυγατέρα — σχεῖν habet διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν τῆς τελευτησάσης κληρονόμον, filiam ὑβρίσε ratum. Ultimi ductus obscuri sunt, ita ut vix verba ὑβρίσε ratum elici possint. δ) Locum, qui huic cap. 26. respondeat, equidem invenire potui nullum, neque Fabrotus invenit. Hauboldus quidem in Manuali Basilicorum p. 154. tradit esse L. 26. D. h. t. Sed nulla talis lex in hoc titulo reperitur, ita ut existimandum sit, deesse in hoc titulo Digestorum unum fragmentum, idque Basilicis exhiberi. ε) Cod. Coisl. addit μή, quod deest apud Fabr.

Τ Ω Ν Β Α Σ Ι Λ Ι Κ Ω Ν
BIBLION ΔΕΚΑΤΟΝ.

BASILICORUM
LIBER X.

ΤΙΤΛΟΣ Α'.

Περὶ τῶν εἰς ἀκέραιον ἀποκαταστάσεων.

- L. 1.
D. IV. 1. α'. Εἴτε διὰ τὴν ἡλικίαν, εἴτε διὰ φόβον, εἴτε διὰ πανουργίαν ^{a)}, εἴτε διὰ ^{b)} ἀπουσίαν περιγραφῆς ^{c)} τις, βοηθεῖται.
- L. 2.
D. eod. β'. Εἴτε διὰ τὴν ἐναλλαγὴν τῆς καταστάσεως, ἢ δικαίαν πλάνην.
- L. 3.
D. eod. γ'. ^{d)} Πᾶσα ἀποκατάστασις τῆς αἰτίας διαγνωσθείσης δίδεται διὰ τοῦ πραιτόρος, ζητουμένης τῆς αἰτίας.
- L. 4.
D. eod. δ'. ^{e)} Ἐὰν διὰ μικρὸν πᾶν πρᾶγμα, ἢ ποσόν, μείζον πρᾶγμα προκρίνηται, οὐ δίδεται ἀποκατάστασις.
- L. 5.
D. eod. ε'. Οὐ δοκεῖ τις ^{f)} ἐκπεπρωμέναι πρᾶγματος ^{g)}, ἐφ' ᾧ ἔχει ἀποκατάστασιν.
- L. 6.
D. eod. ς'. Πάντων ^{h)} τῶν ἐχόντων ἀποκατάστασιν καὶ οἱ διάδοχοι ἔχουσιν, εἴτε κληρονόμοι εἰσὶν, εἴτε καθ' ὁμάδα ληγατάριοι, εἴτε ὑπεξουσίον στρατιώτου διάδοχοι. εἰ δὲ καὶ ἀφήλιξ ἀναδουλωθῆ, ὁ δεσπότης αὐτοῦ εἰσω τοῦ ὄρισμένου χρόνου ἀποκαθίσταται. εἰ δὲ καὶ ἔτυχε ὑπεξελεθῶν κληρονομίαν, καὶ περιγραφεῖς, εἴτε ἀφήλιξ ἔστιν, εἴτε μὴ, ἐξουσίαν ἔχει ἀποκαταστήναι ὁ δεσπότης.
- L. 7.
D. eod. ζ'. ⁱ⁾ Ὁ κληθεὶς καὶ μὴ ὑπακούσας καὶ ἐκ τούτου καταδικασθεὶς, ἐὰν παραγοῖμα ^{k)} προκαθημένῳ τῷ ἄρχοντι προσέλθῃ ^{l)}, ἀποκαθίσταται· δοκεῖ γὰρ μὴ κατὰ προπέτειαν ἀπολειφθῆναι, ἀλλ' ὡς μὴ ἀκούσας ^{m)} τοῦ κήρυκος ⁿ⁾.
- §. 1. Καὶ ἐξ ἑτέρων δὲ αἰτιῶν ἢ δικῆ ἀποκαθίσταται, ἔταν τις μὴ κατὰ ὁρμηλίαν οἰκίαν περιγραφῆ, καὶ μάλιστα ἐπὶ γέρονε δόλος ^{o)} τοῦ ἀντιδίκου, ἐφ' οὗ καὶ τῆ περὶ δόλου ^{p)} χώρα. ἀλλὰ κρείττον ἐστίν, ἀποκατάστασιν δοῦναι, ἢ περ ἀτιμοποιὸν ἀγωγῆν, ἣτις ἐν ἀπορίᾳ βοηθείας ^{q)} δίδεται.
- L. 8.
D. eod. η'. ^{r)} Οἱ μὲν ἀφήλικες καὶ διὰ τῶν κηδεμόνων δικασόμενοι καὶ κατὰ πόλεως ἀποκαθίστανται. οἱ δὲ διὰ πρᾶγμα δημόσιον ἀπολιμπανόμενοι, καὶ ^{s)} ὅμοιοι αὐτοῖς ἐσχηκότες διοικητῆς ^{t)}, εἰς μόνον τὸ δυνήθηναί ἐκκαλεῖσθαι ἀποκαθίστανται.

TITULUS I.

De in integrum restitutionibus.

- I. Sive quis aetate, sive metu, sive calliditate, sive absentia circumscriptus sit, subvenitur ei.
- II. Sive per status mutationem, aut iustum errorem.
- III. Omnis restitutio causa cognita per Praetorem datur, ita ut causam examinet.
- IV. Si propter valde minutam rem vel summam maiori rei praeiudicetur, restitutio non conceditur.
- V. Non videtur quis re excidisse, ob quam restitutionem habet.
- VI. Omnium, qui in integrum restitui possunt, successores quoque restitui possunt, sive heredes sint, sive fideicommissarii, quibus hereditas restituta est, sive filiifamilias militis successores. Sed etsi minor in servitutem redigatur, dominus eius intra tempus statutum restituitur. Sed et si forte hereditatem adierit, et circumscriptus sit, sive minor sit, sive non, dominus abstinendi facultatem habet.
- VII. Qui citatus non exaudiit et propterea damnatus est, si confestim pro tribunali sedentem magistratum adierit, restituitur: non enim per contumaciam videtur abfuisse, sed quod praeconem non audierit.

Ex aliis quoque causis lis restituitur, cum quis sine culpa sua circumscriptus est, et maxime si fraus adversarii intervenerit, ob quam etiam actioni de dolo locus est. Sed melius est, restitutionem dare, quam famosam actionem, quae deficiente alio remedio datur.

VIII. Minores quidem, etiam qui per tutores curatoresve litigarunt, etiam contra civitatem restituuntur. Qui vero reipublicae causa absunt et qui iis similes sunt, si procuratores habuerunt, in hoc tantum restituuntur, ut appellare possint.

a) Syn. p. 120. πανουργίαν. Leuncl. ad marg. πανουργίαν. Theod. εἴτε διὰ πανουργίαν omittit. b) Syn. κατά. c) Theod. omittit verbum περιγραφῆ. d) Cap. 3. totidem verbis habet Theod. e) Cap. 4. iisdem verbis est apud Theod. f) τις deest apud Theod. g) Probat lectionem Digestorum nemo videtur re exclusus Basilicorum auctoritate Hoffmannus Meletem, Diss. V. §. 1. h) πάντων deest apud Theod. qui reliqua inde a verbis τῶν ἐχόντων usque ad verba ὑπεξουσίον στρατιώτου διάδοχοι habet. i) Cap. 7. pr. habet Syn. et Theod. §. 1. etiam Theod. k) Syn. παραγοῖμα. Theod. cum Fabr. παραγοῖμα. l) Syn. et Theod. προσέλθῃ. Quod praeplacet. m) Syn. ἀκούσας. Theod. ἀκούσαι. Ἀκούσας unice vera lectio est. n) Theod. male τοῦ κληρονόμου. o) Theod. δόλος γέρονε. p) Theod. addit ἀγωγῆ. q) Theod. addit ἐτίρας. r) Cap. 8. totum habet Theod. s) Theod. addit οἱ. t) Haec verba ἐσχηκότες διοικητῆς habent Fabr. Cod. Coisl. et Theodorus. Respondent verbis Digestorum: si per procuratores suos defensi sunt.